

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนางานเยี่ยมบ้านของสถานีอนามัยประศุก โดยเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เชื่อมั่นว่าผู้มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนางานเยี่ยมบ้านได้ ถ้าได้รับการเสริมพลังอย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงเป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญจากทุกฝ่ายในทุกขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา เริ่มตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนา การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา การกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายมาร่วมกันเรียนรู้จากการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนตามความเหมาะสม โดยใช้ขั้นตอนการดำเนินงานเยี่ยมบ้าน คือการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคล ครอบครัวและชุมชน การประเมินภาวะสุขภาพรายบุคคลและครอบครัว การวินิจฉัยและวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพร่วมกันระหว่างทีมสุขภาพกับบุคคลในครอบครัว การปฏิบัติเพื่อให้บุคคลและครอบครัวกลับสู่สภาพที่ดีขึ้น และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติเป็นกรอบการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานีอนามัยประศุก ดำเนินงานเยี่ยมบ้านโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ทำข้อตกลงร่วมกันในการทำงานเยี่ยมบ้านอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับพื้นที่รับผิดชอบและเวลาออกเยี่ยมบ้านโดยชุมชนและหน่วยบริการอื่นๆให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่มีปัญหาและความต้องการการพัฒนา คือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเยี่ยมบ้านโดยขาดข้อมูลที่นำไปใช้วางแผนป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพให้กับประชาชนรายบุคคล เนื่องจากเครื่องมือประเมินภาวะสุขภาพรายบุคคลที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมองค์รวมของวิถีชีวิต และการจัดบริการจะใช้ประสบการณ์ส่วนตัวตามหลักวิชาการฝ่ายเดียว โดยไม่มีการนำศักยภาพของบุคคลในครอบครัวและชุมชนมามีส่วนร่วม รวมทั้งไม่มีการติดตามปัญหา

สุขภาพของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมและขาดการสนับสนุนให้ชุมชนและประชาชนได้เรียนรู้ และพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

2. แนวทางและวิธีการพัฒนางานเยี่ยมบ้านของสถานีนามัยประศุก คือ การสร้างเครื่องมือประเมินภาวะสุขภาพรายบุคคลที่สามารถใช้เก็บข้อมูลสุขภาพได้ครอบคลุมองค์รวมของวิถีชีวิตประชาชนในพื้นที่และใช้ได้ง่าย สร้างเครื่องมือติดตามประเมินผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชนโดยใช้ศักยภาพของชุมชนและบุคคลในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนและบุคคลในเรื่องสุขภาพ โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนางานเยี่ยมบ้านของสถานีนามัยประศุกขึ้น โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งปฏิบัติงานเยี่ยมบ้านจริงกับครอบครัวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

3. ผลจากการพัฒนาทำให้สถานีนามัยประศุกมีเครื่องมือประเมินภาวะสุขภาพรายบุคคลที่สามารถใช้เก็บข้อมูลสุขภาพได้ครอบคลุมองค์รวมของวิถีชีวิต มีเครื่องมือติดตามประเมินผลการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพของประชาชน ส่งเสริมให้ชุมชนและบุคคลในครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพ จนสามารถปฏิบัติหรือสนับสนุนกิจกรรมการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพให้แกกันและกันได้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานเยี่ยมบ้านให้ดีขึ้นและมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของศูนย์สุขภาพชุมชนได้ นอกจากนั้นประสบการณ์จากการวิจัยและพัฒนาี้ ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของชุมชนอันจะนำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เกิดหรืออาจเกิดขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการพึ่งตนเองและพึ่งพากันเองในชุมชน ในขณะที่เดียวกันสถานีนามัยประศุก สามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้จากการวิจัยและพัฒนาี้ ไปใช้ในการพัฒนาเรื่องอื่นๆต่อไปได้

The purpose of this research was to develop home visiting by Prasook Health Center. The learning process was based on the beliefs that all stakeholders on duty with responsibility for home visiting and potentiality to develop home visiting if empowered properly. Then, using participatory action research (PAR) focusing on participation by all stakeholders in all steps of research and development. Starting from studying the present state, problems and development needs, finding guidelines and developmental methods, setting key performance indicators in development and activity practice to develop home visiting. This research gave a chance to all stakeholders to learn properly from developmental activity practice step by step with home visiting as a frame of research, such as building up relations with a person, family or community, evaluating health conditions of individuals and families, jointly diagnosing and analyzing health problems between a health team and family's members, practical activities to help the person or family improve their condition and follow up the practice.

The findings showed that:

1. The health officials of Prasook Health Center agreed to take part in home visiting by writing about their areas of responsibility and time spent. This got good support from the community and other service units. However, there were other problems and needs of the development, namely the health officials made a home visiting without data for planning to prevent personal health problems. This was because the personal health condition evaluative instrument was improper to the situation. It could not be used to collect data that covered all aspects of life. They used only their personal academic experience for

their services, but neglected the potential of family and community, no follow up people health problems concretely, no support to make people and community learn and help themselves about health.

2. Guidelines and methods of developing home visiting of Prasook Health Center were as follows: to build up an instrument to evaluate individual health condition which could collect healthy data that covered all aspects of life in their areas of responsibility and could be used easily. Also to build up an instrument to follow up and evaluate the result of health protection or solve the people's health problems using the potential of the community and family members, encourage community and family members to learn about health by setting operative meeting to develop a home visiting of Prasook Health Center with various techniques and methods including a real home visiting by the family of village health volunteers.

3. The results of the development made Prasook Health Center create an instrument to evaluate individual health condition to collect data which could cover all aspects of life, a follow up instrument to evaluate the result of prevention or solve healthy problems of people, encourage community and family members to learn and understand about health until they can practice or support preventive activities or help each other solve healthy problems, increase more skills in making a home visiting with standard quality of community health center. What's more, the experience from this research and development caused the community to learn about current health problems happening, learning society, strengthening community and helping themselves and each other. Moreover, Prasook Health Center can extend learning experience from this research to other developmental process.